

מתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי אליעזר זוסיא פורטנאל ה"נועם אליעזר" מסקולען זצוק"ל בנו של הגאון רבי ישראל אברהם פורטנאל רבה של סקולען נסתלק כ"ט אב (תשמ"ב)

תקצר הידיעה מהכיל את כל מעשי מסירות נפשו של הרבי הקדוש, לשחרר אסירים מתחת השלטון הקומוניסטי, מאות יהודים שיחרר בעצמו מהכלא האיום. בימים ההם, כל צעד היה קשור במסירות נפש רבה. לא פעם ישב רבינו בבית האסורים חדשים ארוכים עקב פעולותיו שנעשו בהקרבה אישית רווית סיכון. עד כדי כך הגיעו הדברים, שכבר היה צפוי למאסר עולם עם עבודת פרך, ורק בגסי נסים שוחרר.

וסיפר הרב דפאטיק הרב הגאון רבי שלמה זלמן הורוויץ זצ"ל, שבהיותו מתגורר בעיר טשערנאוויץ תחת שלטון הרוסים, נגש אליו פעם הרבי הקדוש מסקולען, בערב שבת קודש בעת התפלה, ואמר לו, היות שמעלת כבודו הוא נכד של מרן הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, על כן הוא מבקשו שיתפלל עבורו, כי הוא צריך היום לחמים מרובים.

הרב דפאטיק שראה שרבינו עומד לנגדו בריא אולם, השתומם ושאל, למה צריך היום רבינו "רחמים מרובים". סיפר לו הרבי, שתפסו משפחה יהודית אחת שרצו להבריח את הגבול לרומניא, ופשוט שחס ושולם יהיה דינם למיתה.

והנה בעבר כאשר אירעו דברים כאלו, הלכתי להשתדל בעבורם אצל שר הצבא המקומי, ונשאתי חן בעיניו ובכל עת מילא את בקשתי. אמנם בפעם האחרונה אמר לי, אם לא שידעתי בך שאתה איש טוב וישר, כבר מזמן הייתי הורגך, אבל כעת אני מזהירך שאל תתראה לפני יותר, ובאם בא תבא עוד אלי, לרצות ולבקש על אחיך הפושעים, אני יירה בך מיד בלי שום אמתלא. אמנם היום שנתפס מחדש עוד משפחה, ואני חושש מאד לגורלם, אני מוכרח ללכת אליו עוד פעם, על אף אזהרתו החמורה, ולכן בקשתי ממך שתעזור רחמים עלי שלא יאונה לי כל רע.

כשהרב מפאטיק שמע את דברי הרבי, הזדעזע כל כולו, ורצה להניאו מעשות כדבר הזה. ואמר לו, מי התיר לרבינו להכניס את עצמו בסכנת נפשות כדי להציל אחרים, הלוא חייך קודמין. ענה לו הרבי, הנה המשפחה הנתפסת הם בחזקת סכנה ודאי, ואילו אני רק בחזקת סכנה ספק, כי יתכן שאשא חן לפניו ולא יוציא לפועל את התראתו, על כן אני צריך ללכת.

חיל ורעדה אחז בהרב מפאטיק, אך לא היה יכול לענות לו דבר. במשך כל היום התפלל בבכיות עצומות להשי"ת, שיצליח את דרך רבינו, ויצילו מהצר הצורך בזכות מסירות נפשו בפועל. לפנות ערב פגש את רבינו כשהוא חוזר מהשר הצבא שמח וטוב לב. מיד שאל אותו מה נעשה בדין, ענהו רבינו בשמחה עצומה, כשבאתי אליו בבקשתי הזאת, דחף אותי מכל המדרגות, אך סוף כל סוף מילא את בקשתי והמשפחה ניצולה ממוות לחיים, הודו לה'. הוסיף הרב מפאטיק, שדברים כאלו ארעו אצל רבינו יום יום.

הפירות בעולם הזה ובעולם הבא בלימוד מסכת קידושין

מבעל קפדן כזה יש להזדרז להתגרש ממנו...

היום אנו זוכים לסיים מסכת גיטין בסייעתא דשמיא. יש ווארט עמוק ונפלא, ממרא דארעא דישאל, רבה של ירושלים, שר התורה והיראה, מרן רבי יוסף חיים זוננפלד זצוק"ל, על המשנה האחרונה במסכת גיטין (דף צ), בית שמאי אומרים, לא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה דבר ערוה, ובית הלל אומרים, אפילו הקדיחה תבשילו. ופירש"י, שבשלה את התבשיל באש חזקה עד שנשרף, או שנתנה יותר מלח מהכמות הנדרש, בתבשיל.

רבינו נשאל על ידי הרע"צ - הרבנית שלו עליה השלום, היתכן? האם זה סביר, שאירוע כל כך פחות כהקדחת תבשיל, כבר ישמש סיבה ועילה למעשה חמור כל כך טראגי של גירושין, וכי למה מגיע לה עונש כל כך חמור על תקלה שיגרתית כל כך. ובפרט לפי מה שמבואר להלן (צ), שכל המגרש אשתו ראשונה אפילו מחזב מוריד עליו דמעות, זה טרגדיה נוראה, להרוס בית נאמן בישראל, ואיך יתכן שבית הלל אומרים שאדם יכול לגרש את אשתו בשביל דבר קטן כזה.

ענה לה חכימא דיהודאי חכם הרים מרן רבי יוסף חיים, אם מדובר בבעל קפדן כל כך - אַזאַ נַעֲרֻוּיָעֵר, אַזאַ בִּיטֶעֶרֶר, שהקדחת תבשילו כבר מעלה את הרתיחה שלו עד לשמים, והוא כבר רוצה בשביל כך לגרשה, אז על האשה להזדרז להתגרש ולהתפטר ממנה, ויפה שעה אחת קודם... אם מרן רבי יוסף חיים אמר את זה, מובן מאליו שזה לא רק ווארט בדרש בדך צחות, רק גם ווארט בפשט.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם גיטין דף צ, ג' אדר ב' תשע"ו)

סגולה לזיווג הגון - לימוד מסכת קידושין

ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, להתחיל בסייעתא דשמיא מסכת קידושין. כמובן שכלל ישראל לומדים את הדף היומי לשמה, לשם שמים, כי הם חיינו ואורך ימינו, אך במסכת קידושין יש גם מתן שכרה בצידה.

הרבה ישיבה בחורים מחכים כבר זמן רב לרגע הזאת, להתאסר בשעה טובה ומוצלחת, רבותי, לימוד מסכת קידושין הוא קַעֲצֵפֶט - מַרְשָׁם וסגולה, לזכות לזיווג הגון בקרוב, עבור עצמו או עבור בניו חבריו וידידיו, בזכות לימוד המסכתא אפשר לפעול שיוכו בקרוב לשידוך.

וכמו שמסופר על הרבי הקדוש, צדיק יסוד עולם, מרן רבי אברהם שלום מסטרופקוב זי"ע, שהיה מתמיד גדול בלימוד מסכת קידושין, והיה אומר, שלימוד דברי התנאים והאמוראים הקדושים בעניני קידושין, הוא סגולה להמציא זיווגים הגונים בניקל, ולסלק את המקטרגים שמעכבים את הזיווג.

אפשר
לפעול
שיזכו
בקרב
לשידוך

הרבי הקדוש מרן הישועות משה מוויזניץ זי"ע אמר ווארט מתוק מדבש על המשנה הראשונה במסכת קידושין (ב), **"האשה נקנית בשלש דרכים, בכסף, בשטר, ובביאה"**. דהנה חז"ל הקדושים אומרים במסכת קידושין (דף ל:), בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין, ועוד אמרו שם, אם פגע בך מנוול זה משכחו לבית המדרש, אם אבן הוא נימוח וכו'. אומר הרבי, כדי שהתורה הקדושה תהיה תבלין ליצר הרע, הוא בתנאי שילמד בכיסופים ובגעגועים, ולא כמצות אנשים מלומדה, רק מתוך חשק וחיות שמחה והתלהבות, ונפשו תערוג ותצמא לתורה הקדושה.

וזהו כונת המשנה, **"האשה"**, רומז לתורה הקדושה כמו שאמרו (תענית כו:), ביום חתונתו זה מתן תורה. **"נקנית"**, איך נעשה התורה קנין עצמי של האדם, ותבלין נגד היצר הרע, **"בשלש דרכים"**:

דרך אחד הוא, **"בכסף"** מלשון כיסופים וגעגועים, שהלימוד יהיה מתוך חשק גדול. הדרך השני הוא, **"בשטר"**, שט"ר בגימטריא ש"ח, כמו שחז"ל אומרים במסכת מגילה (ב:), כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה, עליו הכתוב אומר (ויחזקאל כ, כה) וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם, ורואים מזה שלימוד התורה צריך להיות מתוך שירה חמורה עם הגמרא ניגון. והדרך השלישי הוא, **"בביאה"**, ביאה בגימטריא ח", יש ללמוד את התורה עם חיות, שהוא ההיפך מעצלות וכבידות. על ידי שלשה דרכים הללו יזכה שהתורה יהפוך להיות הקנין העצמי שלו.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם קידושין דף ב, ד' אדר ב' תשע"ו)

"עולם הבא מסכתא" - מסכת קידושין

השבוע זכינו להתחיל מסכת קידושין. דוע שאצל צדיקים ואצל חסידים ואנשי מעשה, היה מושג, "עולם הבא מסכתא". מעבר ללימוד כל הש"ס, היה מסכתא מיוחדת שאת זה למדו ושנינו כל החיים, והתקשרו בכל נפשם למסכתא הזאת, בעולם הזה, ולהבדיל בעולם שכולו טוב.

שאר בשרי הקרוב, כל רז לא אניס ליה בגולה ובנסתר, נכנס פעם למורי ורבי אביהם של ישראל, מרן הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל, ושאל אותו, רבי, איזה מסכתא לקבל על עצמי שיהיה עבורי "עולם הבא מסכתא". ענה לו הרבי, "קידושין"! והוסיף: "אַלְקֶסְטִין זִיין אָזוּ" - תהיה ככה, תהיה קדוש! מיותר לציין, ששאר בשרי הוא יחדי שיודע את כל התורה כולה, ואברך בן עליה ממש, אבל הרבי הקדוש ידע, ממי אפשר לתבוע להוסיף קדושה על קדושתו.

(מתוך הפתיחה לשיעור - במחזור הקודם קידושין דף ה, ט' אדר ב' תשע"ו)

הבוקר, ערב שבת קודש פרשת מטות מסעי, חזק חזק ונתחזק, שבת מברכים חודש מנחם אב, בורא עולם האיר לי א' גענאנץ - משמעות בפרשת השבוע. כידוע בתחילת פרשת מטות מסעי כתוב הארבעים ושנים מסעות. כל מי שלומד חומש רש"י, צריך לשאול את עצמו, הרי כל מילה בתורה מדויקת, כל אות בתורה מדויק, למה נכתב בתורה הפירוט של כל המ"ב מסעות. אומר רש"י ארבע מילים, ארבע מילים שהם פרוז'קטור, "להודיע חסדיו של מקום".

אין יחיד שיעובר את העולם הזה בלי מסע כל שהוא, בלי קושי מסויים. כשהאדם נמצא בעת הקושי, הוא לא תמיד רואה את הרחמים והחסדים, הוא רואה דבר אחד, קושי, קושי, קושי. אך באמת יש לו לדעת שהכל הוא מסע, זה יעבור, הקושי יחלוף. ולא רק שהקושי יחלוף, רק "להודיע חסדיו של מקום", הוא עוד יראה בהמשך, ותחזינה עינינו, שהקושי הזה הצמיח לו ישועה, כלשון הפסוק (איוב ה, ז) והיה ראשיתך מצער ואחריתך ישגה מאד.

לא בחנים יוצא שדוקא בסוף פרשת מטות מסעי אנחנו אומרים, חזק חזק ונתחזק, זה הא בהא תליא, גם בזמן המסע, גם בזמן הקושי, צריכים להתחזק, חזק חזק ונתחזק. אנחנו נלמד היום לשון בדף היומי (גיטין ט), 'תורה וגדולה במקום אחד', שיהיה לכלל ישראל כל מה שהם צריכים בהרחבה גדולה. שבת מברכים חודש אב, א"ב זה ר"ת אלול ב"א, אנחנו כבר מתקברים לאלול, ולראש השנה, שנזכה לעשות ההכנה כמו שצריך, ונזכה לכל האורות הגדולים, אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור - גיטין דף נט, כ"ה תמוז תשפ"ג)

העבודה הנוראה ב"חודש אלול"

בצילו של הרבי הקדוש מרן הדברי חיים מצאנז צוק"ל מתוך הספר "בספר חיים"

רבינו הקדוש מרן הדברי חיים צוק"ל, היה תמיד מתפלל שחרית מנחה ומעריב בימות החול, בבית המדרש שבביתו עם קהל מצומצם. רק בחודש אלול, היה רבינו הולך בבוקר להתפלל בבית המדרש של העיר. ורבינו היה מצנן שבכל חודש אלול יתפללו לפני התיבה רק בעלי תפילה שמתפללים בהתלהבות, כדי לשבר הלבבות בשמחה. אי אפשר לתאר גודל הפחד שהיה בכל העיר כשהתחיל רבינו לילך להתפלל בבית המדרש של העיר, כל אנשי העיר היו מרגישים שהוא "חודש אלול"! והיו הקהל אומרים בציבור ח"י קאפיתלך תהלים לאחר התפילה, ועבר שבת קודש היו גומרים ביחד לפני אור היום כל התהלים.

*

פעם באו כמה חסידים בימי אלול לצאנז, והגיעו לצאנז כחצות הלילה, ואמרו, למה לנו לילך לאכסניא, נלך לרבי ונראה עבודתו. כשנכנסו לחדר ראו שרבינו הקדוש מצאנז הולך אנה ואנה ומעשן במקטרתו, ואחז בהם פחד גדול מאד, וכבר רצו לצאת. אמנם לא היו יכולים, כי היה נדמה להם כמלאך אלוקים שהולך בשלהבת אש, ונפל בלבם התעוררות תשובה, עד שגם הם היו מתלהבים והולכים.

פתאום ניגש רבינו לאחד מהם ושאל אותו, מה אתה רוצה? ענה החסיד, אני רוצה לעשות תשובה! אחזו הרבי בידו ואמר לו: גאלגאן, אתה רוצה לעשות תשובה? וכי איני מניח אותך לעשות תשובה? כשרוצים לעשות תשובה עושים, מה אתה רוצה ממני. והלך הרבי ממנו, ואחר כך ניגש לאיש אחר ואמר לו, מה אתה רוצה, האם גם אתה רוצה לעשות תשובה, ונפל פחד גדול על אותו חסיד ואמר, חלילה רבי...

*

בחודש אלול היה רגיל רבינו צוק"ל לזמר התורה בניגון מיוחד המעורר לתשובה, ונפל פחד גדול על כל המסובים בשולחן הטהור, וכמעט כל אחד התחיל לבכות, על ידי שהתחיל להתבונן איך עבר עליו כל השנה.

עד כדי כך היה הפחד הגדול בשולחן רבינו זי"ע, עד שמסופר, שפעם אחת בשבת קודש פרשת ראה, שבת מברכים ראש חדש אלול, היו משובתי שבת קודש אצל רבינו, כמה רבנים וצדיקים ותלמידי חכמים וחסידים. ואירע שקודם "דרור יקרא" בסעודה שלישית, לא היה אצל השולחן האיש שהיה רגיל לומר איזה מדרש לפני רבינו בשעה זו. ואמר רבינו, נוא, היינו שיאמרו לפניו איזה מדרש, ולא השיב שום אדם מאומה מחמת הפחד. והבין רבינו שהאיש המגיד בכל שבת קודש איננו אצל השולחן, ואמר, יאמר איש אחר איזה מדרש, ולא פתח שום אדם פיו להשיב דבר מה, מחמת הפחד הגדול שהשרה רבינו עליהם. ואמר רבינו עוד פעם, וכי אין בתוך הקהל מי שיוכל לומר דיבור מדרש? ועדיין לא פתח שום אדם פיו.

ואמר רבינו, יאמר מישהו על כל פנים פסוק חומש, ולא השיב שום אחד מאומה. ואמר רבינו, וכי אין בתוך כל הקהל אדם שיוכל לומר פסוק חומש? ועדיין לא הריב שום אדם בנפשו להשיב איזה דיבור. ואמר רבינו בעצמו, 'ראה אנכי נותן לפניכם ברכה', שיהיה ברכה, וצוה לשיר דרור יקרא. ורואים מזה גודל הפחד שהיה שם, שהרי היו אצל השולחן צדיקים ורבנים וחסידים ותלמידי חכמים, ופחדו כולם לפתוח פיהם להגיד אפילו פסוק חומש לפני רבינו.

*

בשבתות של חודש אלול היה רבינו רגיל לצעוק בסעודה שלישית בשם הרבי ר' זושא זי"ע. וכך אמר בקדשו: הרבי ר' זושא היה רגיל לצעוק, "זושא זושא, מתי תעשה תשובה?" והשיב לעצמו, מעתה אתחיל לעשות תשובה. והיה שואל לעצמו, זושא זושא, הלא גם אתמול אמרת כך, שמעתה תתחיל לעשות תשובה ולא עשית. ושוב השיב, אבל מעתה באמת אעשה תשובה. בעת שסיפר רבינו זי"ע מעשיות אלו, וצעק באש התלהבותו וביראתו הגדולה, היה כל הקהל חוזר בתשובה כל אחד בלבו, וכל אחד בכה על ימיו שהיה מבזה עד עתה בהבלים, וקיבל על עצמו לילך מעתה בדרך הטוב והישר.

*

בני ביתו של רבינו הקדוש מצאנז זי"ע הביטו אחריו בימים הנוראים מעת לעת במשמרות, ועשו חשבון, שמראש חודש אלול עד הושענא רבא, היה רבינו הקדוש ישן בסך הכל כ"ו שעות, והוא כחצי שעה לכל מעת לעת! ומיום הראשון דסליחות עד אחר שמחת תורה, היה ממעט עוד יותר בשינה, וכמעט שלא ישן חצי שעה ביממה, והיה הכל כיומא אריכתא. פעם אחת כתב אחד מהיושבים חשבון הזמנים שישן רבינו בימים האלו, ולא הגיעו ל"ב שעות שלמות.

מאוצרות הפרשה

בנים אתם לה' אלהיכם (יד, א). פירש הרבי הקדוש מרן רבי שמחה בונים מפרשיסחא צוק"ל, שיש לדרוש קל וחומר, ומה במקום דכתיב 'אתם' - אלה מועדי ה' מקראי קדש אשר תקראו 'אתם' במועדם, (ויקרא כג, ד), דרשו חז"ל (ר"ה כה). אל תקרי 'אתם' אלא 'אתם', אתם אפילו שוגגין, אתם אפילו מזידין, אתם אפילו מוטעין. כל שכן כאן דכתיב בפירוש 'אתם', **בנים אתם לה' אלקיכם**, ודאי יש לנו לדרוש, אתם אפילו שוגגין, אתם אפילו מזידין, אתם אפילו מוטעין, דלעולם אנו נקראים בנים לה' אלקינו.

על פי זה פירש הרבי הקדוש הדברי שמואל מסלונים, מה שנאמר בהמשך הפסוק **לא תתגדדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת**. דאין הכי נמי, אפילו אם אתם שוגגין ומזידין ומוטעין, אתם נשארים בנים לה' אלקיכם, כי כביכול הקב"ה צר קלסתר פניו על ישראל, וכל רואיהם יכירו כי זרע ישראל הם. אך מכל מקום יש להזהר להשאיר את צורת פניו ביופיו, שיאירו פניו ויכירו בנו שאנו יהודים נאמנים לה' ולתורתו, ולא להשחית את צורת פניו על ידי עבירות חס ושלוש.

נקודה למחשבה:

כי פתוח תפתח את ידך וגו' די מחסורו אשר יחסר לו (טו, ח). אור שבעת הימים מרן הבעל שם טוב הקדוש זי"ע אמר, שהראשי תיבות של ד' מ'חסורו א'שר י'חסר לו, עולה בגימטריא פה, והסופי תיבות עולה בגימטריא כתב. לרמז, שאם אינו יכול להושיע לו פפה, להתרים אנשים בפיו שיתנו לו צדקה, יתן לו על כל פנים כתב מליצה. (בעש"ט פרשת ראה אות טו)

הדברי תורה לזכות והצלחת רבי עקיבא יוסף בן אסתר גיטל, הרבנית לאה בת מלכה, ולזכות מרדכי דוד בן לאה לזיווג הגון וטוב במהרה

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661